

ELŻBIETA JAWORSKA

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

ZMIANA PODEJŚCIA DO SPRAWOZDAWCZOŚCI W ASPEKCIE SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Wprowadzenie

Jednym z najważniejszych dążeń przedsiębiorstwa jest rozwój. Jest on procesem zmian następujących w dłuższej perspektywie czasowej. Dla zapewnienia bytu przedsiębiorstwa i kontynuacji jego działalności w warunkach konkurencji oraz globalizacji gospodarki jest konieczne poszukiwanie takich kierunków rozwoju, które nie tylko wpłyną na tworzenie wartości przez przedsiębiorstwo, ale będą również społecznie odpowiedzialne oraz ekologicznie przyjazne¹.

Z tego względu pojawia się zapotrzebowanie na informacje ekonomiczne, społeczne i środowiskowe zarówno ze strony zarządzających, jak i różnych grup interesariuszy. W związku z tym w ostatnich latach można zauważyć zmianę podejścia do raportowania. Przystano postrzegać sprawozdanie finansowe jako źródło tylko informacji finansowych, których prezentacja wynika z przepisów prawa, a włącza się do sprawozdań informacje o oddziaływaniu przedsiębiorstwa na otoczenie, które pozwalają na zachowanie transparentności, tj. zmniejszanie asymetrii informacji między użytkownikami wewnętrznymi informacji z przedsiębiorstwa a różnymi grupami jego interesariuszy.

Celem artykułu jest przedstawienie istoty społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a także zmian w podejściu do sprawozdawczości w kierunku zintegrowanego raportowania społecznej odpowiedzialności jednostek gospodarczych, które może pełnić rolę rocznego sprawozdania bądź jego odpowiednika.

¹ Por. P. Roszkowska: *Rewolucja w raportowaniu biznesowym. Interesariusze, konkurencyjność, społeczna odpowiedzialność*, Difin, Warszawa 2011, s. 43.

1. Społeczna odpowiedzialność biznesu

Koncepcja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw narodziła się pod koniec XIX wieku w USA i z powodzeniem została przeniesiona na grunt europejski². Koncepcja ta wywodzi się z tzw. *stakeholders theory*³. Społeczna odpowiedzialność biznesu jest różnie nazywana i definiowana. W literaturze i praktyce światowej najczęściej używa się komplementarnych względem siebie określeń społecznej odpowiedzialności, jak *Corporate Social Responsibility (CSR)*, *Corporate Responsibility (CR)*, *Business Responsibility*, *Corporate Sustainability*, *Corporate Citizenship (CC)*, *Global Business Citizenship*, *Corporate Community Engagement*, bądź *Community Relations*. W Polsce natomiast stosuje się m.in. takie terminy, jak społeczna odpowiedzialność biznesu, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, odpowiedzialność przedsiębiorstwa, relacje przedsiębiorstwa z otoczeniem⁴.

W literaturze można spotkać różne definicje odnoszące się do społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa, które przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Istota społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa

Autor	Treść definicji
A.B. Carroll ^a	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa jest to podejście do przedsiębiorstwa i jego roli w społeczeństwie, zakładające odpowiedzialność jednostki za realizację nie tylko celów związanych z maksymalizacją zysku, ale również odpowiedzialność wobec interesariuszy przedsiębiorstwa za prowadzenie działalności.
Komisja Europejska ^b	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa to koncepcja dobrowolnego uwzględnienia przez przedsiębiorstwo zagadnień społecznych i ochrony środowiska w jego działalności gospodarczej oraz kontaktach z interesariuszami.
R.V. Aguilera, D.E. Rupp, C.A. Williams, J. Ganapathi ^c	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa jest to koncepcja prowadzenia przez przedsiębiorstwo działalności zorientowanej na osiągnięcie nie tylko korzyści ekonomicznych, ale również społecznych i środowiskowych, wykraczająca poza wymogi ekonomiczne, techniczne i prawne (np. dobrowolne zwiększanie inwestycji w ochronę środowiska, zasoby ludzkie, relacje z pracownikami, czy klientami i kontrahentami).
S. Berman, T. Jones, A.C. Wicke ^d	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa jest to „koncepcja prowadzenia działalności gospodarczej oparta na budowaniu

² Nowoczesne spojrzenie na społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw pojawiło się w połowie XX wieku w związku z publikacją Howarda Bowen „*Social Responsibilities of the Businessman*”, w której wyjaśniał on, że aktywność biznesowa dotyka zwykłych ludzi, społeczeństwa i z tego względu biznes powinien prowadzić takie działania, które będą spójne z celami i wartościami społecznymi, Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw <http://odpowiedzialnybiznes.edu.pl/bazawiedzy,20.html>, 31.03.2011.

³ Por. J. Adamczyk: *Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009, s. 40.

⁴ Por. P. Roszkowska: *op. cit.*, s. 23.

Autor	Treść definicji
	przejrzystych, długookresowych i trwałych relacji ze wszystkimi grupami bezpośrednio i pośrednio zainteresowanymi jego funkcjonowaniem”.
P. Ruskowska ^e	Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa to dobrowolne uwzględnianie interesów społecznych oraz dialogu z interesariuszami w strategii oraz działaniach operacyjnych przedsiębiorstwa, co pozwoli podejmować decyzje korzystne dla jednostki gospodarczej i jej otoczenia.

Źródło: opracowanie na podstawie cytowanej literatury:

^a A.B. Carroll: *Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct*, “Business and Society”, Vol. 38, No. 3, September 1999, s. 268-295.

^b *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Implementing the Partnership for Growth and Jobs: Making Europe a Pole of Excellence on Corporate Social Responsibility*, COM (2006), Komisja Europejska, Bruksela, s. 2, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/documents/corporate-social-responsibility/index_en.htm#h2-1, 31.03.2011.

^c R.V. Aguilera, D.E. Rupp, C.A. Williams, J. Ganapathi: *Putting the S Back in Corporate Social Responsibility: A Multilevel Theory of Social Change in Organizations*, “Academy of Management Review” 2007, Vol. 32, No. 3, s. 836-837, www.business.illinois.edu/.../AguileraRuppWilliamsGanapathiAMR2007.pdf, 31.03.2011.

^d S. Berman, T. Jones, A.C. Wicke: *Convergent Stakeholders Theory*, “Academy of Management Review”, 1999, No 24, s. 206, za J. Adamczyk, op. cit., s. 44..

^e P. Ruskowska: *op. cit.*, s. 25.

Przedstawione w tabeli 1. definicje wskazują, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa wiąże się z nieobowiązkowym podejmowaniem inicjatywy równoważenia celów różnych grup interesów oraz odpowiadania na ich potrzeby, przy jednoczesnym przyjęciu przez przedsiębiorstwo odpowiedzialności za warunki społeczne i środowiskowe wynikające z wpływu jego działalności na otoczenie.

Ze społeczną odpowiedzialnością ściśle łączy się również szeroko pojęta etyka biznesu. Wynika z niej bowiem, że przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialne powinny prowadzić działalność zgodnie z zasadami etyki w stosunku do swoich pracowników, partnerów biznesowych, a także całego społeczeństwa⁵.

2. Zmiany w podejściu do sprawozdawczości przedsiębiorstwa

Źródłem informacji o sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, o jego wynikach oraz zmianach w jego sytuacji finansowej, które mogą być przydatne w podejmowaniu przez użytkowników decyzji ekonomicznych, są sprawozdania finansowe⁶. Nie są one jednak wystarczające do określenia wszystkich istot-

⁵ Por. P. Roszkowska: *op. cit.*, s. 26, zob. też: M. Rybak: *Etyka menedżera – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 122-124.

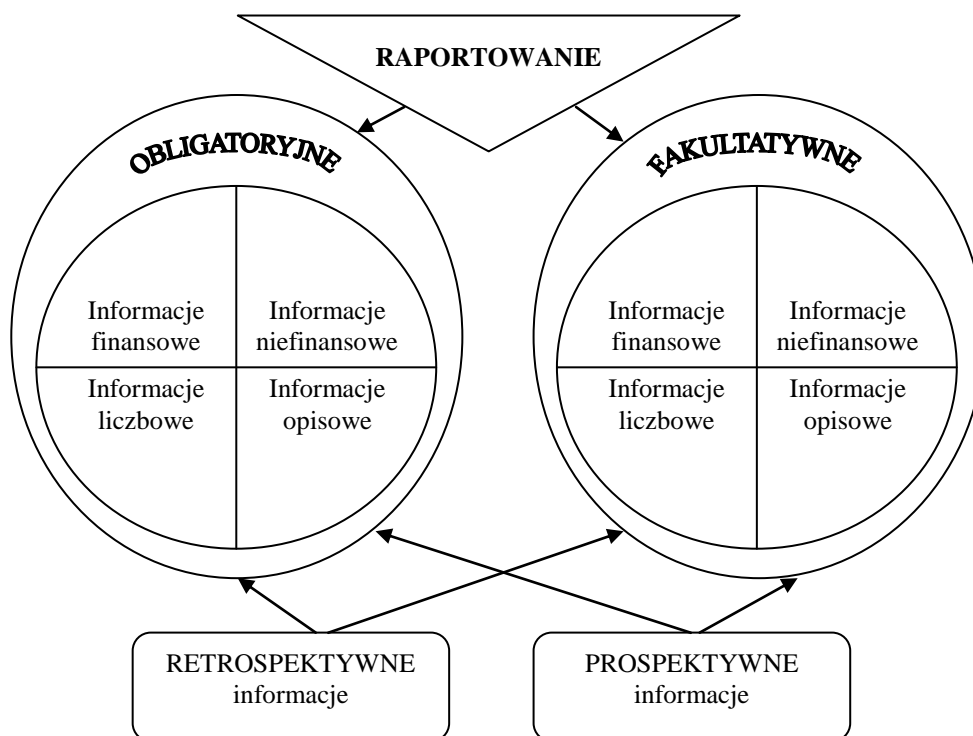
⁶ Por. *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej*, Tom 1, SKwP, Warszawa 2004, s. 710.

nych warunków jego funkcjonowania, w tym również kluczowych czynników generujących jego wartość, jak i strategii, planów oraz głównych czynników ryzyka. W związku z tym są podejmowane działania mające na celu zmianę modelu sprawozdawczości. Mają one swoje źródło, między innymi w⁷:

- wymaganiach stawianych przez prawodawców, twórców standardów, organy regulujące funkcjonowanie rynków i instytucji nadzorczych,
- żądaniach zgłaszanych przez różnych interesariuszy przedsiębiorstw,
- działaniach podejmowanych przez jednostki gospodarcze, które uświadamiają sobie potrzeby zmian oraz stawiają sobie wysokie wymagania w zakresie zasad etycznego biznesu.

Nowe podejście do raportowania jest związane z odejściem od ograniczania sprawozdawczości jedynie do prezentowania obligatoryjnych finansowych i liczbowych informacji historycznych.

Nowy wymiar raportów przedsiębiorstw przedstawia rysunek 1.

Rys. 1. Zmiany w raportowaniu rocznym

Źródło: Opracowanie na podstawie: M. Marcinkowska, *op. cit.*, s. 10.

⁷ Por. M. Marcinkowska: *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 8-9.

Z rysunku 1 wynika, że zmiany w raportowaniu obejmują cztery obszary⁸:

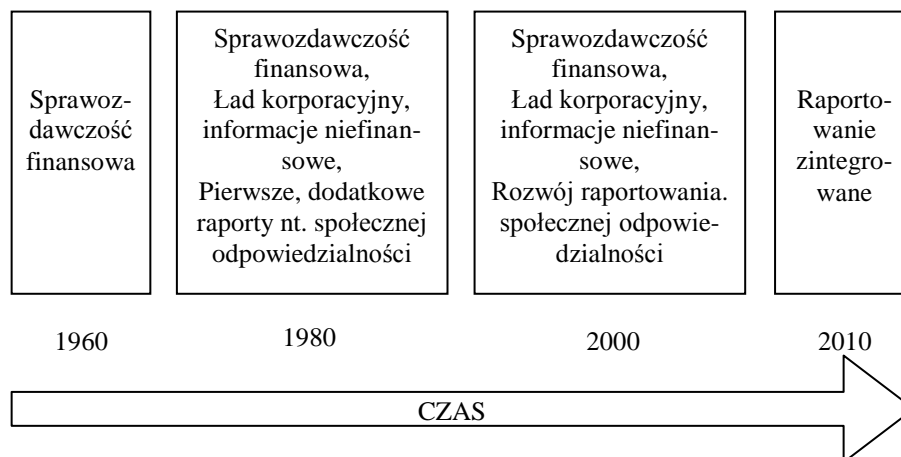
- 1) uzupełnianie informacji finansowych informacjami niefinansowymi,
- 2) wzbogacanie informacji liczbowych o informacje opisowe (kwalitatywne),
- 3) ujawnianie przez jednostki gospodarcze nie tylko informacji obligatoryjnych, ale również informacji fakultatywnych,
- 4) ujmowanie w sprawozdaniu nie tylko informacji o historycznych wynikach, ale również dostarczanie informacji umożliwiających ocenę kształtowania się sytuacji jednostki gospodarczej w przyszłości.

Odpowiedzią na postulaty zwiększania zakresu informacji w sprawozdaniach w celu przedstawienia prawdziwego obrazu przedsiębiorstwa jest raportowanie jego społecznej odpowiedzialności.

3. Raportowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa

Ze względu na rosnące znaczenie odpowiedzialności przedsiębiorstwa wobec otoczenia, w którym ono funkcjonuje, sprawozdawczość jednostek zaczęto wzbogacać o raporty środowiskowe, społeczne i etyczne oraz o kwestie związane z kontaktami z interesariuszami.

Zakres ujawniania tego typu informacji przez przedsiębiorstwa ewaluował w czasie. Etapy rozwoju koncepcji raportowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw ilustruje rysunek 2. Jak z niego wynika, na przestrzeni lat sprawozdania finansowe zaczęto początkowo uzupełniać o informacje dotyczące

Rys. 2. Rozwój koncepcji raportowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie na podstawie Ł. Makuch: *Raportowanie kwestii zrównoważonego rozwoju*, <http://spolecznieodpowiedzialni.pl>, 31.03.2011.

⁸ *Ibidem*, s. 9.

ładu korporacyjnego oraz informacje niefinansowe. Powoli rosło również zainteresowanie informacjami środowiskowymi. Pod koniec ubiegłego wieku znacznie więcej przedsiębiorstw, obok sprawozdań finansowych, publikowało także raporty środowiskowe i społeczne, uzupełnione o zagadnienia etyczne.

Pomocne w tym względzie było zapoczątkowanie w 1997 roku Światowej Inicjatywy Sprawozdawczej – *Global Reporting Initiative (GRI)*⁹, która wyznacza standardy raportowania społecznej odpowiedzialności na świecie. Zgodnie z wymaganiami GRI, raporty społecznej odpowiedzialności obejmują następujące zagadnienia¹⁰:

- ogólna prezentacja przedsiębiorstwa, jego wizji i strategii, przedstawienie polityki społecznej odpowiedzialności,
- programy etyczne jednostki gospodarczej, sformułowanie zakresu polityki ekonomicznej, ekologicznej i społecznej, zakres wdrożenia poszczególnych strategii i podział obowiązków w jej ramach,
- programy, procedury i wskaźniki odnoszące się do polityki ekonomicznej, ekologicznej i społecznej,
- relacje z interesariuszami (program konsultacji z określeniem efektów, opinie zewnętrzne),
- ocena dokonana przez firmę audytorską.

Oprócz standardów opracowanych przez GRI, wypracowano również inne wytyczne dla raportowania, obowiązujące w skali międzynarodowej, jak i na poszczególnych rynkach. Niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, inne są fakultatywne (tabela 2.).

W ostatnim czasie dla wielu przedsiębiorstw prowadzenie dwóch systemów sprawozdawczości, tj. finansowej i społecznej odpowiedzialności okazuje się nieefektywne. W związku z tym część z nich zaczęła prowadzić raportowanie zintegrowane. Integracja ta pozwala wykazać, że przedsiębiorstwo posiada strategię zrównoważonego rozwoju opartą na rzeczywistym zaangażowaniu w społeczną odpowiedzialność oraz że bierze pod uwagę potrzeby wszystkich interesariuszy¹¹.

Inicjatorem działania na rzecz opracowania systemu zintegrowanego raportowania, którego celem jest niesienie pomocy przedsiębiorstwom oraz ułatwianie im sprawozdawczości, jest GRI oraz *The Prince's Accounting for Sustainability Project*. Aby wesprzeć przedsiębiorstwa oraz ułatwić im sprawozdaw-

⁹ Jej misją jest opracowywanie i wspólne użytkowanie jednolitych wytycznych, mających zastosowanie do sprawozdawczości na temat wyników gospodarczych, środowiskowych i społecznych na całym świecie, w sposób pozwalający na dokonywanie porównań, <http://www.raportyspoleczne.pl>, 31.03.2011.

¹⁰ B. Rok, *Odpowiedzialny biznes w nieodpowiedzialnym świecie*, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce. Forum. Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2004, s. 42.

¹¹ R.G. Eccles, M.P. Krzus: *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, John Wiley and Sons, Inc., New York 2010.

czegoś uruchomiono w sierpniu 2010 r. *International Integrated Reporting Committee* (IIRC), w którego skład wchodzi m.in. przedstawiciele biznesu oraz organizacji społecznych¹².

Tabela 2

Wybrane wytyczne dla raportowania społecznej odpowiedzialności o charakterze międzynarodowym

Organizacja	Charakterystyka
Standardy procesu	
– określają procedury kształtowania relacji z interesariuszami, komunikacji, budowania systemów zarządzania	
G3	Zostały ogłoszone w październiku 2006 roku. Jest to trzecia wersja wytycznych dotyczących sprawozdawczości na temat zrównoważonego rozwoju (GRI). Zostały one uzupełnione, m.in., o wskaźniki sektorowe dla turystyki, telekomunikacji, zakładów użyteczności publicznej oraz dla branży finansowej, wydobywczej i logistycznej, uwzględniono także wskaźniki nawiązujące do strategii i analizy, które podkreślają główne wyzwania, szanse, zagrożenia. Niektóre wskaźniki zostały ograniczone/uproszczone w celu uzyskania jeszcze lepszej porównywalności danych, nastąpiła harmonizacja z zasadami <i>Global Compact</i> .
<i>AccountAbility</i>	Wytyczne AA1000 zawierają wskazówki ułatwiające określenie strategicznych celów, mierzenie postępów w ich osiągnięciu, przeprowadzanie audytu organizacji, opracowywanie sposobu przedstawiania wyników i ich wykorzystywania w procesie dokonywania bilansu strategicznego. Dla każdego z tych zadań jest istotne budowanie systematycznego procesu angażowania interesariuszy.
Standardy certyfikowane	
– określają, jaki powinien być system zarządzania w danym obszarze, aby uzyskać certyfikat	
ISO	Serie standardów ISO 9000 (jakość) oraz ISO 14000 (zarządzanie środowiskiem) poruszają wiele kwestii zarządczych. ISO 14001 rekomenduje raportowanie w aspektach ochrony środowiska, w odróżnieniu od EMAS (<i>Eco-Management and Auditing Scheme</i>), który tego wymaga. Obecnie opracowywany jest standard dotyczący CSR – ISO 26000. Wytyczne dotyczące komunikacji w ramach tego standardu mogą mieć w przyszłości duży wpływ na raportowanie społeczne na świecie.
<i>Social Accountability International</i> (SAI)	SA8000 – certyfikat ten jest pierwszym globalnym systemem weryfikacji standardów pracy w łańcuchu dostaw. Był wypracowywany przy bliskiej współpracy z <i>International Labour Organization</i> (ILO), jest zintegrowany z GRI i spójny z normami ONZ w tym zakresie.

Źródło: opracowanie na podstawie I. Pichola, M. Thompson: *Raport społeczny – reklama czy pożyteczne narzędzie?* w: dodatek Harvard Business Review „Odpowiedzialny biznes” 2007, <http://www.raportyspoleczne.pl>, 31.03.2011.

Zintegrowane raportowanie ma na celu powiązanie strategii przedsiębiorstwa, nadzoru (*governance*) i jego wyników (dokonań) finansowych ze społecznymi, środowiskowymi i ekonomicznymi ramami, w których prowadzi ono

¹² *Accounting for sustainability*, <http://www.accountingforsustainability.org>, 31.03.2011.

działalność. Poprzez wzmocnienie tych powiązań, zintegrowane raportowanie może wspierać użytkowników informacji w podejmowaniu bardziej zrównoważonych decyzji, a także umożliwi inwestorom oraz interesariuszom zrozumienie, w jaki sposób organizacja działa¹³ (rysunek 3).

Rys.3. Idea zintegrowanego raportowania społecznej odpowiedzialności

Źródło: *Accounting for sustainability*, <http://www.accountingforsustainability.org>, 31.03.2011.

Zintegrowane sprawozdanie powinno mieć postać jednego sprawozdania, stanowiącego podstawowy raport jednostki, w rozumieniu sprawozdania rocznego lub równoważnego. W ramach zintegrowanego raportowania istotne znaczenie ma ujęcie w jasny i zwięzły sposób zdolności jednostki do tworzenia

¹³ *Ibidem*.

i utrzymania przez nią wartość ekonomicznych i zrównoważonych w krótkim, średnim i długim okresie. Ponadto każdy element zintegrowanego sprawozdania powinien umożliwić wgląd w obecne i przyszłe wyniki przedsiębiorstwa¹⁴.

Zintegrowane raportowanie może pomóc zgromadzić dane, które są istotne dla wyników przedsiębiorstwa i jego wpływu na tworzenie bardziej wnikliwego i pełnego obrazu zagrożeń i szans stojących przed jednostką, w szczególności w kontekście dążenia do bardziej zrównoważonej gospodarki światowej¹⁵.

Koncepcja zintegrowanego raportowania jest obecnie rozwijana również przez jednostki, które uczestniczą w projekcie IIRC. Poszukują one bowiem dodatkowych wskazówek związanych ze zintegrowanym raportowaniem, jak i przez organy legislacyjne, regulacyjne, giełdy oraz instytucje regulujące rynki, czyli podmioty, które dążą do rozwijania ogólnego modelu sprawozdawczości¹⁶.

Na gruncie europejskim są również prowadzone działania na rzecz raportowania społecznej odpowiedzialności. Według raportu Komisji Europejskiej na temat stanu raportowania społecznego przedsiębiorstw w Unii Europejskiej (*The State of Play in Sustainability Reporting in the European Union*¹⁷) przedsiębiorstwa raportują, ponieważ polepsza to ich reputację, mimo, że wiąże się to często z wysokimi kosztami. Pojawiają się też problemy dotyczące wyboru tego, o czym raportować. Odbiorcy raportów społecznej odpowiedzialności chcieliby zaś bardziej rzetelnych i wiarygodnych informacji o społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa, tak aby mogli oni ją ocenić.

Uwagi końcowe

W globalnej gospodarce szansą dla jednostki gospodarczej jest odpowiedzialny biznes, który stwarza m.in. możliwość zdobycia zaufania oraz kształtowanie reputacji przedsiębiorstwa. Pozwala on też na poprawę relacji ze społecznością lokalną, wzrost lojalności klientów oraz zwiększenie atrakcyjności w opinii inwestorów.

W związku z tym można obecnie zauważyć zmiany w podejściu do sprawozdawczości, wynikające z ewaluacji potrzeb informacyjnych interesariuszy przedsiębiorstwa. Wiążą się one z potrzebą opracowania standardu nowego sprawozdania, które będzie odpowiadało na potrzeby wszystkich zainteresowanych stron, jednocześnie prezentującego informacje na temat społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. W proces ten wpisuje się sprawozdawczość zintegrowana, która odnosi się do narastającego niezadowolenia zarówno wśród

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Integrated Reporting*, <http://www.theiirc.org/about/aboutwhy-do-we-need-the-iirc/>, 31.03.2011.

¹⁶ *Integrated Reporting*, <http://www.theiirc.org/about/the-work-plan/the-integrated-reporting-discussion-paper/>, 31.03.2011.

¹⁷ http://odpowiedzialnybiznes.pl/public/files/State_of_play_in_Sustainability_Reporting_EU_2011.pdf, 31.03.2011.

sporządzających sprawozdania, jak i zewnętrznych użytkowników informacji. Rozczarowanie to dotyczy niekompletności, długości oraz złożoności sprawozdań. Zintegrowane sprawozdanie powinno określać i wyjaśniać związek między celami strategicznymi przedsiębiorstwa a jego działaniami na rzecz społecznej odpowiedzialności, ukazując związane z tym szanse i zagrożenia. Istotne jest również zidentyfikowanie relacji między implementowaną strategią przedsiębiorstwa a jego wynikami finansowymi i niefinansowymi.

Literatura

- Accounting for sustainability*, <http://www.accountingforsustainability.org/reporting/>, 31.03.2011.
- Adamczyk J.: *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.
- Aguilera R.V., Rupp D.E., Williams C.A., Ganapathi J.: *Putting the S Back in Corporate Social Responsibility: A Multilevel Theory of Social Change in Organizations*, "Academy of Management Review" 2007, Vol. 32, No. 3, www.business.illinois.edu/.../AguileraRuppWilliamsGanapathiAMR2007.pdf, 31.03.2011.
- Berman S., Jones T., Wicke A.C.: *Convergent Stakeholders Theory*, "Academy of Management Review", 1999, No 24.
- Carroll A.B.: *Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct*, "Business and Society", Vol. 38, No. 3, September 1999.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Implementing the Partnership for Growth and Jobs: Making Europe a Pole of Excellence on Corporate Social Responsibility*, COM(2006), Komisja Europejska, Bruksela, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/documents/corporate-social-responsibility/index_en.htm#h2-1, 31.03.2011.
- Eccles R.G., Krzus M.P.: *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, John Wiley and Sons, Inc., New York 2010.
- Integrated Reporting*, <http://www.theiirc.org/about/aboutwhy-do-we-need-the-iirc/>, 31.03.2011.
- Integrated Reporting*, <http://www.theiirc.org/about/the-work-plan/the-integrated-reporting-discussion-paper/>, 31.03.2011.
- Makuch Ł.: *Raportowanie kwestii zrównoważonego rozwoju*, <http://spolecznieodpowiedzialni.pl>, 31.03.2011.
- Marcinkowska M.: *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej*, Tom 1, SKwP, Warszawa 2004.
- http://odpowiedzialnybiznes.pl/public/files/State_of_play_in_Sustainability_Reporting_EU_2011.pdf.
- Pichola I., Thompson M.: *Raport społeczny – reklama czy pożyteczne narzędzie?* w: dodatek Harvard Business Review „Odpowiedzialny biznes” 2007, <http://www.raportyspoleczne.pl>, 31.03.2011.
- Rok B.: *Odpowiedzialny biznes w nieodpowiedzialnym świecie*, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce. Forum. Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2004.

Roszkowska P.: *Rewolucja w raportowaniu biznesowym. Interesariusze, konkurencyjność, społeczna odpowiedzialność*, Difin, Warszawa 2011.

Rybak M.: *Etyka menedżera – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, <http://odpowiedzialnybiznes.edu.pl/bazawiedzy,20.html>, 31.03.2011.

*Dr Elżbieta Jaworska
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Katedra Rachunkowości
ul. Żołnierska 47, 71-210 Szczecin,
elzbieta.jaworska@zut.edu.pl*

CHANGE IN THE APPROACH TO REPORTING IN THE CONTEXT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Summary

This article presents the essence of corporate social responsibility. In addition, the article depicts the issues associated with the change of approach to reporting in the direction of an integrated corporate social responsibility reporting.

Translated by Elżbieta Jaworska

